

Votre Programme Matmidim – Chiour BETH

Semaine du 3 au 7 juillet 2022

Souguia n° 66

ת"סד

Matmidim

Programme d'étude Mondial

Sujet de la semaine :

Melekhet Mah'chevet

Psik Récheh (2)

Cette semaine nous continuons la Souguia de Psik Réchéh. Nous verrons deux points très importants utilisés pour les questions de Halakha : savoir si Psik Rechéh est interdit aussi sur un Issour derabanan, et connaître la Halakha dans Psik Rechéh délo Nikha léh, c'est-à-dire lorsque la conséquence interdite ne m'apporte pas d'intérêt.

Bon Limoud sur Matmidim !

Tephila avant le Limoud

יהי רצון מלפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו, שלא יארע דבר תקלה על ידי, ולא אכשל בדבר הלכה, וישמחו בי חברי, שלא אמר על טמא טהור ולא על טהור טמא, ולא על מתר אסור ולא על אסור מתר, ולא יכשלו חברי בדבר הלכה ואשמח בהם. כי יי יתן חכמה מפיו דעת ותבונה. גל עיני ואביטה נפלאת מתורתך

Tephila après le Limoud

מודה אני לפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו, ששמת חלקי מיושבי בית המדרש. ולא שמת חלקי מיושבי קרנות. שאני משכים והם משכימים. אני משכים לדברי תורה והם משכימים לדברים בטלים. אני עמל והם עמלים. אני עמל ומקבל שכר והם עמלים ואינם מקבלים שכר. אני רץ והם רצים. אני רץ לחיי העולם הבא, והם רצים לבאר שחת. שאמר ואתה אלהים תורדם לבאר שחת. אנשי דמים ומרמה לא יחצו ימיהם, ואני אבטח בך

Programme du dimanche

L'étude aujourd'hui est dédiée à la Hatslaha de la famille

Yoël ben Ezra et Delphine bat Mazal

1. Psik Réchek sur un interdit Dérababan

Les Mefarchim sont en Mah'loket s'il est possible d'enfoncer et ressortir un couteau dans un tonneau en bois, car c'est Psik Réchek que la fente va s'agrandir, ce qui correspond à un Issour Derabanan. Quel est l'avis du Choulhan Aroukh dans cette Halakha ?

Le Méiri (optionnel) raporte l'avis de Richonim qui permettent Psik Recheh sur un Issour Derabanan. Comment lui-même est-il Possek ?

בית הבחירה למאירי מסכת שבת דף כט עמוד ב

יש מוסיפים לומר שלא אסרו פסיק רישיה אף בניחא ליה אלא בחשש איסור שאלו היה עושהו בכונה היה בו איסור תורה הא כל שלא היה בו אלא איסור חכמים אף בניחא ליה מותר ואף על פי שבפרק כתבי אמרו נר שאחורי הדלת פותח ונועל ואם כבתה כבתה והעלינו בה שהוא אסור כמו שיתבאר שם ואף על פי שאינו מתכוין ומצד פסיק רישיה והרי הכיבוי מדברי סופרים הוא הואיל ואינו צריך לגופו אפשר הואיל ולפעמים הוא מן התורה כשהוא צריך להבהב הוא קוראה מן התורה ויש סותרים ראה זו ממה שאמרו בסוף פרק כירה כל היכא דכי קא מכיין איכא איסורא דרבנן כי לא מכיין שרי ר"ש ואפילו הכי מודה בפסיק רישיה ואין זו ראייה שהרי טעם זה לא עלה שם במסקנא ולא שנא בדרבנן לא שנא בדאורייתא כל שאינו מתכוין הוא מתיר ומ"מ כשמודה בפסיק רישיה שמא דוקא בדאורייתא וכן מה שאמרו במיעוט ענפי הדס והא מתקן מנא ותירץ שלקטן לאכילה ודבר שאין מתכוין הוא והקשו עליה והא מודה ר"ש בפסיק רישיה אף על פי שתקון כלי אינו אלא מדברי סופרים שמא לא נאמר שתקון כלי אינו אלא מדברי סופרים אלא במקום שאין בו מעשה כגון הפרשת תרומה ומעשרות אבל לקוט בידים מדאורייתא הוא ואף על פי שאין הענף מחובר לאילן מ"מ במקום תקון אסור:

תרומת הדשן סימן טו

שאלה: סכין התחוב בכותל של עץ מבעוד יום, או תקעו בספסל או בדף שאינם מחוברים, שרי להוציא הסכין בשבת או לא

תשובה: יראה דהיכא דתקעו הוא בכותל שהוא מחובר, יש לחוש לאסור אם מוציאו. משום דתנן בהבונה /שבת קב ע"ב/: הקודח כל שהוא חייב, ומפרש התם תלמודא אליבא דרב, דקי"ל כוותיה באיסורי, דקודח חייב משום בונה, וחייב קודם שנתמלאה הנקב, כדאיתא התם בגמ' ופרש"י. וא"כ בהוצאת הסכין היכא דתקוע קצת בחוזק, כמעט פסיק רישיה הוא, שלא יוסיף בנקב והוי ליה קודח כ"ש. ואין נראה להביא ראייה להתיר, מהא דכתב במרדכי פ' חבית, שאם היה סכין תקוע בחבית מותר להוציאו ולהכניסו, שהרי אינו מתכוין להוסיף, ומייתי ראייה מפ' במה טומנין /שבת נ' ע"ב/, האי סכינא דביני אורבי דצה ושלפה דצה ושלפה שרי. וי"ל דכיון דחבית כלי הוא, ואין בניין וסתירה בכלים בדבר שאין בו חיזוק ואומנות לכ"ע, ולהכי אין בו משום קודח, אפי' אי הוי אי אפשר שלא יוסיף בנקב. וא"ת דמחייב משום דמתקן פיתחא? הא מסקינן התם פ' חבית דבר תורה דכל פתח שאינה עשוי להכניס ולהוציא לא שמה פיתחא הוא, אלא דחכמים גזרו בכל פתחים ונקבים גזירה משום לולין דתרנגולים דאינהו עשויים להכניס ולהוציא כדאיתא התם. ולהכי קא מכיין להוסיף איסור, אבל בשאין מתכוין, **נוכל לומר אפי' אי פסיק רישיה הוא שרי, דבאיסור דרבנן יש לחלק בין מתכוין גמור, לפסיק רישיה, כדאיתא בתשובת מור"ם במרדכי פ' הזורק.**

אמנם נראה דהאי סכין התקוע בחבית איירי שהוציאוהו והכניסוהו כבר בחול, ולא פסיק רישיה הוא שיוסיף בנקב, מדמייתי עלה ראייה מפ' במה טומנין, מסכינא דביני אורבי דצה ושלפה כו'. וההיא ע"כ איירי דלאו פסיק רישיה היא שירחיב הגומא, דר"י פי' פ' כירה /שבת מג ע"ב תד"ה דכ"ע/ דלהכי בעינא דצה כדי שלא יזיז עפר

ממקומה ומשום מוקצה. ומ"מ ע"כ מודה הוא דאי הוי פסיק רישיה להרחיב את הגומא הוי אסור, דעושה גומות ואינו צריך לעפרה חייב מדאורייתא משום בניין, כדאיתא בהדיא פ"ק דביצה /ח ע"א/ גבי דקר נעוץ. וא"ת אי איירי סכין התקוע בחבית דלאו פסיק רישיה הוא, א"כ מאי קמ"ל? פשיטא! דבכל דבר שאינה מתכוון אפי' במלאכה דאורייתא שרי, דקי"ל כר"ש. וי"ל דאצטריך לאשמעינן דלא גזרו דילמא אתי לכוין שיוסיף בנקב, הואיל וידעינן דניחא ליה בהרחבת הנקב. כדאשכחן דגזרינן דילמא אתי לאשוויי גומות פ' הבונה /צ"ל פ' המצניע שבת דף צה ע"א/ ופ"ב דעירובין /קד ע"א/ גבי נשים המשחקות באגוזים, דפר"י דהנהו כולהו גזרות דילמא אתי לאשוויי גומות במתכוין, כדאיתא במרדכי ריש פ' הבונה ובסוף פ' תולין. והוא מייתי ראייה מדצה ושלפה דלא גזרינן התם דילמא ירחיב הגומות במתכוין כדי שיוכל להכניס הסכין בקל. ומהשתא שהוכחנו דסכין התקוע בחבית מיירי בלאו פסיק רישיה הוא, מתיישב אפילו בחבית גדולה שמחזקת יותר ממ' סאה. דכתב א"ז אהא דמתזי ראשו בסייף דחבית גדולה כזאת שייך בה בנין כמו בקרקע. ואי הוי פסיק רישיה חייב משום קודח כמו בתקוע בכותל, כדמפרש לעיל, אבל סכינים דביני אורבי אין נראה לחייבו משום קודח. אפילו אי לא דצה ושלפה דהתם אינה אלא שמפריד אורבי מהדדי, שהרי אינו גוף אחד ולא שייך בה קודח, אבל משום הרחבת גומא שייך בה. ולכך נקט ר"י האי לישנא, ולא לשון קודח. וכיון דכבר נהגו העולם לאסור ולהוציא סכין התקוע בכותל, ואשכחין ביה טעמא כדפרשי, יש לנו לקיים המנהג אפי' הוא לקולא, כ"ש לחומרא. אבל אם תקוע הסכין בדבר תלוש בספסל וכה"ג לא ידעינן כלל טעם וסברא לאסור, והמחמיר בדבר מפריז הוא על מדותיו.

שולחן ערוך אורח חיים סימן שיד סעיף א

[...] ואם היה סכין תקוע מע"ש בחבית, מותר להוציאו ולהכניסו שהרי אינו מתכוין להוסיף. הגה: ודוקא שהוציאו ג"כ פעם אחת מבע"י, אבל אם לא הוציאו מבע"י, אסור דהוי פסיק רישא דעושה נקב ופתח לחבית (תה"ד סי' ס"ד). כלי שנתרועעה, אם מותר ליטול ממנו חרס, ע"ל סי' ש"ח סמ"ד.

Les mots du jour à apprendre :

Lui	אִיהוּ
Elle	אִיהִי
C'est lui qui	אִיהוּ הוּא

Programme du lundi

L'étude aujourd'hui est dédiée à la Hatslaha de la famille

Yoël ben Ezra et Delphine bat Mazal

(suite)

Comment le Maguen Avraham comprend-il l'avis du Choulh'an Aroukh ? (le début en petits caractères est optionnel)

מגן אברהם על שולחן ערוך אורח חיים סימן שיד סעיף א

מגולין שרי לתחוב בו כו' ע"ש דף נ"א וטעמא דמקלקל היא כדאי' דף ע"ג ופטור אפי' לר"י ודברי התוס' דף ל"ט בד"ה מפני שמזיז וכו' צ"ע ע"ש ואפשר דמיירי במתקן כגון בשדה כמ"ש המ"מ ספ"א וע"ק מ"ש בחופר גומ' וא"צ לעפר' חייב דזה אינו אלא בצריך לגומא אבל בשאינו צריך כלל לא לגומא ולא לעפר פשיטא דפטור דהוי מלאכה שא"צ לגופה ודבר שאין מתכוין ומקלקל וגם חופר כלאחר יד הוא כדאי' דף מ"ו ברש"י דחופר דחייב היינו במר' וקרדום ע"ש לכן נ"ל דמדינא אין כאן איסור אפי' בכותל ובחבית גדולה כיון דדבר שאין מתכוין ומקלקל הוא אלא שהת"ה נדחק לקיים המנהג שנהגו כמ"ש הוא בעצמו ע"ש וכ"כ מהר"ו סי' ק"ל דנהגו בו איסור להוציא דנר' כעושה נקב בכותל עכ"ל גם מ"ש להתיר פסיק רישיה במילי דרבנן וכ"כ סי' ס"ו צ"ע דבסימן שי"ו ס"ד אית' בהדי' דאסור ותלמוד ערוך הוא וכ"כ התוס' בשבת דף ק"ג סוף ד"ה לא צריכ' ע"ש וכ"מ סימן של"ז ס"א וס"ב ע"ש, ואף שהתוס' פסחים דף כ"ה כתבו דשרי ע"ש היינו בדרך אין לו' אבל לפי האמת אסור וכ"מ סי' רע"ז ס"א וס"ג ואף שהרא"ש בפסחים כ' דפסיק רישיה אסור בכל מידי דאורי' נ"ל דנקטה משום שאר איסורים ע"ש אבל לכ"ע פסיק רישיה אפי' במילי דרבנן אסור ומ"ש ראי' מהמרדכי אינה ראי' דהתם אי לא עביד מידי ואפי' יוצאין לר"ה ליכא איסור' כמ"ש סי' שנ"ז אלא דרבנן גזרו בר"ה ובכרמלית לא גזרו שכשאינו מתכוין להוציאה דכיון שאינו מתכוין לא אתי להוציאה להדיא ע"ש עמ"ש ססי' רנ"ג דבאמירה לעכו"ם בפסיק רישיה יש להתיר ודוק בדברי כי קצרת:

ודוק' שהוציאו ג"כ כו'. ז"ל ת"ה אמנם נראה דסכין התקוע בחבית איירי שהוציאו והכניסוהו בחול ולא פסיק רישיה הוא שיוסיף בנקב מדמייתי ראי' מסכינא דביני אורבי דצה ושלפה וכו' וההיא ע"כ לאו פסיק רישיה הוא שירחיב בגומ' דר"י פי' פ' כירה דלהכי בעינן דצה ושלפה שלא יזיז עפר ממקומו ומשום מוקצ' ומ"מ ע"כ מודה הוא דאי הוי פסיק רישיה להרחיב הגומא אסור דעושה גומ' וא"צ לעפר' חייב מדאורייתא משום בנין כדאי' פ"ק דביצה עכ"ל, הנה מבואר דהת"ה ס"ל ג"כ דהתיובת' קאי אשמואל דהא מייתי דברי התו' והם כתבו כך בהדי' ומשמע דס"ל פשוט להת"ה דאף לפי המסקנא דאתותב שמואל מ"מ מיירי בענין דלא הוי פסיק רישי' דעושה גומא דפסיק רישיה כ"ע מודו דאסור' והא מלאכה דאוריית' היא דדוק' כשחופר גומא וצריך לעפרא הוי דרבנן אבל כשא"צ לעפרא הוי דאוריית' ופסיק רישי' בדאוריית' אסור לכ"ע אלא ע"כ מיירי בענין דלא הוי פסיק רישיה כלל וא"כ ההיא דחבית נמי מיירי בענין דלא הוי פסיק רישיה כלל דמלאכה דאוריית' הוא דעושה פתח לחבית אבל פסיק רישיה במלאכה דרבנן ס"ל להת"ה דמותר ומביא ראי' ממרדכי פ' הזורק דמתיר לשפוך מים אף על פי שיוירד לכרמלית כיון דאינו מתכוין שיצאו לחוץ ואף על גב דפסיק רישיה הוא ע"ש (ע' ברכות דכ"ד ע"ב בתוס' וסי' תנ"ח סי"ב וע' בתו' פסחים דף מ"ז): **ולי צ"ע על הגאון** דאמר' דף ק"ג עמודים התחובים בארץ אסור להוציאן מ"ט אילימ' משום דעביד גומות ממילא קא הוין דתנן הטומן לפת וכו' והתם בודאי פסיק רישיה הוא דעביד גומות ואפ"ה שרי וכ"כ התוס' דאפי' אין מקצת עליו

משנה ברורה על שולחן ערוך אורח חיים הלכות שבת סימן שיד סעיף א

(י) **ובלבד שיתכוין** - בא לבאר בזה רק דעת המחבר דדוקא כשמתכוין להרחיב אבל אם אינו מתכוין אף על גב דהוי פסיק רישא שיתרחב ע"י פעולתו שרי וכמו שסיים המחבר בעצמו אח"כ אבל דעת הרמ"א גופא אח"כ בהג"ה דאפילו אם אינו מכוין להרחיב אסור אם הוא פסיק רישא והיה לו לכתוב זה שם בשם י"א אך שרצה לסתום כן להלכה ועיין מה שכתבנו שם:

(יא) **תקוע** - היינו שהיה תקוע בחוזק וע"י הוצאתו והכנסתו פסיק רישא הוא שיתרחב הנקב אפ"ה כיון דעיקר איסורו הוא רק מדרבנן ס"ל דשרי כיון שאינו מתכוין לזה ודעת הרמ"א לחלוק עליו דדוקא כשהוציאו פעם אחת מבעוד יום דעי"ז נתרחב קצת דתו לא הוי פסיק רישא אבל בלא"ה אסור דפסיק רישא הוא דאף דהוא פתח שאין עשוי להכניס ולהוציא דאיסורו הוא רק מדרבנן וכנ"ל ס"ל דפסיק רישא אסור אף במלתא דרבנן ועיין לקמן בסי"ב דבכותל שהוא מחובר גם המחבר מודה דאסור להוציא הסכין שהיה תקוע בו מערב שבת [וה"ה בחבית שמחזקת ארבעים סאה דיוצא ג"כ משם כלי דהוי כאהל] דשם במתכוין להרחיב הנקב חייב משום קודח דהוי תולדה דבונה ולכן אפילו אם אינו מכוין עכ"פ פסיק רישא הוא. **והנה לענין עיקר הדין הסכימו המ"א וא"ר והגר"א והגרע"א דפסיק רישא אסור אף במלתא דרבנן** ומ"מ הכא מצדדים המ"א והגר"א דמדינא אף בכותל שרי היכא שאין מתכוין כיון שא"צ להגומא והוי מלאכה שאצל"ג וגרע משאר איסור דרבנן דאסור היכא שהוא פסיק רישא כיון שהוא ג"כ מקלקל וגם הוא כלאחר יד וממילא נעשה הגומא בכותל ע"י הוצאת הסכין שמתרחב הגומא וכדלעיל בסימן שי"א ס"ח גבי צנון ע"ש אלא שהעולם נהגו בו איסור להוציא דנראה כעושה נקב בכותל וגם הט"ז מצדד כן בעיקר הדין אף בכותל ומ"מ סיים דאין בידו להקל נגד התה"ד והשו"ע והרמ"א שפסקו כולם בסוף הסימן להחמיר לענין כותל [וכן הוא ג"כ דעת הא"ר כהשו"ע והרמ"א דאפשר דניחא ליה שיהא הנקב מרווח לחזור ולתחוב בו הסכין ובאופן זה בודאי לכו"ע אסור] אלא לענין חבית דעיקר איסורו הוא רק מדרבנן יש לסמוך היכא שהוא צורך גדול על דעת המחבר שמתיר להוציא הסכין בשבת כיון שאין מתכוין להוסיף הנקב אפילו היכא שלא הוציאו מעולם מתחלה:

Les mots du jour à apprendre :

J'achèterai	אִזְבִּין
Etre vendu	אִזְדָּבַנִי
A été vendu	אִזְדָּבַן

Programme du mardi

L'étude aujourd'hui est dédiée à la Hatslaha de la famille

Yoël ben Ezra et Delphine bat Mazal

2. Psik Réchéh Délo Nih'a Leih

Le Aroukh apporte des preuves pour dire que Psik Réchéh délo Nih'a leih est permis. Mais Tosfot repoussent ses preuves. Selon leurs contradictions, il faut savoir ce qu'ils pensent lorsque c'est Psik Rechéh delo niha leih Bimkom Mitsva ou sur un Issour Dérabanan (ce que nous étudierons plus largement la semaine prochaine). Etudier les deux Guemarrot suivantes sans approfondir.

הבונה פרק שנים עשר שבת קג.

משכן עושין כן: מתני' :החורש כל שהוא המנכש והמקרסם והמזרד כל שהוא חייב המלקט עצים אם לתקן כל שהן אם להיסק כדי לבשל ביצה קלה המלקט עשבים אם לתקן כל שהוא אם לבהמה כמלא פי הגדי: גמ' למאי חזי חזי לביזרא דקרא דכוותה גבי משכן שכן ראוי לקלה אחד של סמנין: המנכש והמקרסם והמזרד: ת"ר ה"התולש עולשין והמזרד זרדים אם לאכילה כגרוגרת אם לבהמה כמלא פי הגדי אם להיסק כדי לבשל ביצה קלה אם ליפות את הקרקע כל שהן אטו כולהו לא ליפות את הקרקע נינהו רבה ורב יוסף דאמרי תרוייהו באגם שנו אבוי אמר אפילו תימא בשדה דלאו אגם וכגון דלא קמיכוין והא אבוי ורבא דאמרי תרוייהו מודה רבי שמעון בפסיק רישיה ולא ימות לא צריכא דקעביד בארעא דחבריה:

במקומנו ראיתי עושין כן: מתני' מקרסם. קולץ ענפים יבשים מן האילן לתקנו: מורד. זרדין לחין חדשים של שנה זו ופעמים שהן מרובין ומכחישים האילן ומחייבין וקולצין אותם ממנו: אם לתקן. את האילן או את הקרקע וקלצו מן המחזור: ביצה קלה. כגרוגרת מביצת תרנגולת שקלה היא לבשל מכל הביצים: גמ' לביזרא דקרא. לזרוע בתוכה נימא של דלעת. ואע"ג דשנינו (שיל דף 5:) לענין הולאת זרע דלועין שנים שאין אדם טורח בנימא אחת ה"מ הולאה כדי מפיק תרתי מפיק כי הדדי שאינו זרע אחת לבדה אבל לענין חרישה כל גומא וגומא באפי נפשה עביד לה: עולשין. עשב שקורין קרישפ"ל: זרדין. מין קנים הם ובעודן רכים זורדין אותם למאכל אדם נתקשו מעט ראויין למאכל בהמה יבשו עומדין להסקה: אטו כולהו לא ליפות את הקרקע נינהו. הרי הקרקע מתייפה מאיליו: באגם. שאין צריך ליפות: בארעא דחבריה. לא איכפת ליה ליפות: מתני' בין משם אחד.

מסכת שבת דף קז עמוד א

המפיס מורסא בשבת, אם לעשות לה פה חייב, אם להוציא ממנה לחה פטור. וממאי דפטור ומותר דתנן מחט של יד ליטול בה את הקוץ

רש"י מסכת שבת דף קז עמוד א

המפיס - מבקע מורסא, קויטור"א + מוגלה, פצע מלא מוגלה. **אם לעשות לה פה** - בתוספתא תני הכי: אם לקולפה ולעשות לה פה, כדרך שרופאים של עכשיו עושין, דמתקן לה פתח. **חייב** - משום בונה פתח, או משום מתקן כלי, מה לי לתקן מכה, מה לי לתקן כלי. **ואם להוציא לחה** - של עכשיו, ואינו חושש אם תחזור ותסתום מיד. **פטור** - ומותר, דאין כאן תיקון, ורבנן נמי לא גזור בה שבות, משום צערא. **ומחט של יד** - ניטלת בשבת. **ליטול בה את הקוץ** - והיינו דומיא דלחה, דמצער ליה ואינו חושש אם יסתם מיד, וקאמר ניטלת לכתחילה

תוספות מסכת שבת דף קג עמוד א

באגם שנו - ומתני' דלא שייך לאוקמי באגם אומר ר"ת דאיירי באילן יבש שאינו מתקן כלום.

לא צריכא דעביד בארעא דחבריה - פי' בערוך (ערך סבר) דבפסיק רישיה דלא ניחא ליה כגון דקעביד בארעא דחבריה וכגון באחר שאינו אוהבו והקוצץ בהרת בשעת מילה שאין לו הנאה מותר לכתחילה **ואפילו איסור דרבנן** ליכא והתיר ר' חבית שפקקוהו בפשתן להסיר הפקק ולמשוך ממנו יין בשבת אף על פי שא"א שלא יסחוט כשמסיר הפקק והוי פסיק רישיה כיון דאינו נהנה בסחיטה זאת שהיין נופל לארץ מותר **ואינו נראה דהא מפיס מורסא** להוציא ממנו ליחה היה אסור אי לאו משום צערא דגופא אף על פי שאינו נהנה כלל בבנין הפתח ואינו מתכוין כלל לבנין הפתח אלא לנקיבה בעלמא וכן הביא רשב"א **ממחט של יד ליטול בה את הקוץ** דמוקי לה בהנחנקין (סנהדרין דף פד:) כר"ש דאמר מלאכה שאינה צריכה לגופה פטור עליה ומשום צערא שרי ואף על פי שאינו נהנה בחבורה היה אסור אי לאו משום צערא דגופא והא דקאמר לא צריכא דעביד בארעא דחבריה היינו דלא מיחייב חטאת אבל איסורא איכא והא דקאמר בשילהי כל התדיר (זבחים דף צא:) **המתנדב יין** מביאו ומזלפו על גבי האישים ופריך והא קא מכבה ומוקי לה כר"ש דאמר דבר שאין מתכוין מותר מיירי דלא הוי פסיק רישיה שמזלפו בטיפות דקות א"נ על גבי האיברים אפשר שלא יכבה האש ובפרק לולב הגזול (סוכה דף לג:) גבי אין **ממעטין בי"ט** משום ר"א בר"ש אמרו ממעטין ופריך והא קא מתקן מנא ומשני כגון שליטן לאכילה ודבר שאין מתכוין מותר ופריך והא אביי ורבא דאמרי תרווייהו מודה ר"ש בפסיק רישיה ולא ימות ומשני לא צריכא דאית ליה הושענא אחריתי משמע כפי' הערוך דכשאינו נהנה מותר אף על גב דהוי פסיק רישיה וליכא למימר כיון דאית ליה הושענא יתירתא אינו מתקן כלום דא"כ אמאי קאמר התם דסבר לה כאבוא דאמר דבר שאינו מתכוין מותר מיהו י"ל דאותו תיקון מועט כמו מיעוט ענבים דלא אסיר אלא מדרבנן לא גזרו חכמים כשאינו נהנה.

בארעא דחבריה - פי' דהויא מלאכה שא"צ לגופה.

תוספות מסכת כתובות דף ו עמוד א

[...] ראיות הערוך אין ראיות דההיא דמתיר ר"ש לזלף יין על גבי האישים איכא למימר דמצוה שאני וכן ההיא דאית ליה הושענא אחריתי איכא למימר דשרי משום מצוה א"נ הכי פי' והא פסיק רישיה הוא דאית ליה הושענא אחריתי והואיל וכן שרי לר"ש דשמא לא יצטרך לה ונמצא שלא תיקן כלי והלכך לאו פסיק רישיה הוא אבל לר"י אסור דשמא יצטרך לה ואגלאי מילתא דכלי עבד ועל פי' הערוך קשה דתנן בפרק שמונה שרצים (שבת דף קז.) המפיס מורסא בשבת אם לעשות לה פה חייב ואם להוציא ממנה ליחה פטור ודוקא משום צערא פטור ומותר אבל אי לאו משום צערא היה אסור אף על גב דלא ניחא ליה בפה כלל דאי ניחא ליה מן הפה כי לא מתכוין נמי חייב וכן מחט של יד ליטול בה את הקוץ דשרי משום צערא אבל אי לאו הכי אסור אף על גב דלא ניחא ליה כלל [...]

חידושי הרמב"ן מסכת שבת דף קיא עמוד א

(Optionnel)

וזו הסברא לא הסכימה לדעתי ואלו הראיות יש לדחותן, שזו שאמרו במס' סוכה דאית ליה הושענא אחריתי כך טעמה, שאין מיעוט ענבי ההדס תיקון אלא למי שרוצה לצאת בו ידי חובתו אבל למאן דבעי לה למידי אחרינא לאו תיקון הוא ואין ההדס עומד ומיוחד לצאת בו אלא להריח בו או לדבר אחר, לפיכך כשאין לו הדס אחר והוא ממעט כדי לתקן אותו לחובתו הוא כעושה כלי ואסור, אבל כשהוא ממעט לדבר אחר ויש לו הושענא אחריתי

נמצא שאינו מתקן שהרי אין בזה תיקון להדס שהרי הוא עומד להריח ולדבר אחר ולא עשה שום מלאכה לא במתכוין ולא בשאינו מתכוין, ולא שמענו בממעט ענבי הדס בפסח שיהא אסור וזו כיוצא בה, ומה שאמרו בפ' הבונה בארעא דלאו דיליה, אפשר לפרש שפטור מפני שהיא מלאכה שאינה צריכה לגופה וכאידך דר' שמעון, שהרי לזה העושה אינו צריך לגופה וכבר כתבתי זה במקומה, ועוד נראה לי שייפוי השדה אינה מלאכה, אבל תלישת העשבים היא המלאכה המחייבתו ומשום תולש מתרינן ביה אלא שהתלישה חשובה להתחייב עליה בכל שהוא כשהוא מתכוין לייפוי השדה, וכשהשדה אינה שלו אינו חשוב בעיניו יפוי השדה כלום ואין התלישה חשובה להתחייב עליה במשהו, וזה דומה למצניע דמחייב בכל שהוא ושאר בני אדם אינן חייבין עליהן אלא כשיעורן, אבל בתוספתא מצאתי דמייפה את הקרקע מלאכה בפני עצמה היא ומשום חורש מתרינן ביה, דקתני אם נתכוין בכולן חייב שתיים, אלא שיש לתרץ כדאמרן דחורש ואינו צריך אלא לעפר מלאכה שא"צ לגופה היא, וה"נ מוכח בירושלמי בפ' כלל גדול, ומה שהתיר ר' שמעון למוכרי כסות ללבוש כלאים משום דלא אסרה תורה אלא מלבוש שסתמו להנאה אבל כשאינן לו ממנו הנאה לאו מלבוש הוא אלא משאוי בעלמא, והכי איתא בפ"ק דיבמות (ד' ב'), ואתא ר"ש ושרא בשאינו מתכוין בחמה מפני החמה ובגשמים מפני הגשמים, ומן הטעם הזה אמרו (יומא ס"ט א') בגדי כהונה קשין הן ונמטא גמדא דגרש שרי, לפי שאין בהן הנאה אף על פי שהוא לבוש בכלאים, ומה שאמרו בסדר יומא בעששיות של ברזל שהוא דבר שאינו מתכוין, אינה ראייה של כלום דההיא למאי דס"ד מעיקרא אביי אמרה מקמי דגמר מרבא דמודה ר"ש בפסיק רישיה ולא ימות, ומש"ה אקשי' עליה מההיא דמילה בצרעת דאיתמר מקמי הכי כדמפורש בפ' ר"א דמילה, ובתר הכי מסקי' דהואיל וצירוף דרבנן הוא והוא אינו עושה לשם כך מותר שאין כאן ליגזור משום מתקן שהרי אינו נראה כמתקן.

Les mots du jour à apprendre :

A fait attention	איזדדער
Avoir besoin	איזדדקי
A eu besoin	איזדדקי

Programme du Mercredi

L'étude aujourd'hui est dédiée à la Hatslaha de la famille

Yoël ben Ezra et Delphine bat Mazal

Distinction Lo Echat leih avec Mazik leh

Certains Mefarchim rapportent que Lo Nih'a Leh n'est permis que si la conséquence interdite est gênante pour la personne, mais si elle ne dérange pas, bien qu'elle ne représente aucun intérêt, elle reste interdite Mideraban.

Relever la contradiction sur Rachi. Pourriez-vous avoir une explication grâce au développemen du Raoukh Hachoulh'an ?

Etudier la Guemarra suivante sans approfondir

כלל גדול פרק שביעי שבת עה.

צבי וכו': ת"ר ה'הצד חלזון והפוצעו אינו חייב אלא אחת רבי יהודה אומר חייב שתיים שהיה ר' יהודה אומר ה'פציעה בכלל דישה אמרו לו אין פציעה בכלל דישה אמר רבא מ"ט דרבנן קסברי אין דישה אלא לגדולי קרקע וליחייב נמי משום נטילת נשמה אמר רבי יוחנן שפצעו מת רבא אמר אפילו תימא שפצעו חי מתעסק הוא אצל נטילת נשמה והא אבוי ורבא דאמרי תרווייהו ימודה ר"ש בפסיק רישא ולא ימות (א) שאני הכא דכמה דאית ביה נשמה טפי ניחא ליה כי היכי דליצייל ציבעיה: ה'השוהטו:

לשמש כניקטת החמה למזל: הפולעו. דוחקו צידיו שינא דמו: אינו חייב אלא אחת. משום לידה אצל הפציעה ליכא חיוב: בכלל דישה. שמפרק דמו הימנו כמפרק תבואה מקשין שלה: מתעסק הוא אצל נטילת נשמה. כלומר לגבי נטילת נשמה הוי מתעסק צדצר אחר ולא הויא מלאכת מחשבת שאינו מתכוין שימות: טפי ניחא ליה. שדס החי טוב מדס המת וכיון דכל ענמו מתכוין וטורח לשומרו שלא ימות צידו אפי' מת אין כאן אלא מתעסק וכי מודה ר' שמעון צמידי דלא איכפת ליה אי מיתרמי ומיהו איכווני לא מיכוין: דליצייל

ליבעיה גרסינן. שמהא מראית לבעו ללולה:

גליון הש"ס מסכת שבת דף קג עמוד א

רש"י ד"ה בארעא דחבריה לא איכפת ליה. ע"ל דף עה ע"א רש"י ד"ה טפי ובתוס' שם וצע"ק:

בית הבחירה למאירי מסכת שבת דף קג עמוד א

(Optionnel)

ויש לך צד אחר בדין פסיק רישיה שהוא מותר לכתחילה לר' שמעון ולר' יהודה פטור והוא כשהמלאכה הנגדרת ממנה קשה לו ע"ד מ"ש בפרק כלל גדול דכמה דאית ביה נשמה טפי עדיפא ליה ואף על פי שבאותה שמועה מיהא פטור אמרו מותר לא אמרו טעם הדבר מפני שיש מלאכה אחרת עמה כמו שאמר וליחייב נמי משום נטילת נשמה הא כל שאתה מוצא מלאכת היתר ונגדרת עמה מלאכת איסור שהיא קשה לו מותר לכתחלה וא"כ גורר אדם וכו' אפילו בפסיק רישיה כגון גדולים ביותר שהרי החרץ קשה לו ואין אנו צריכים למה שפרשו גדולי הרבנים שאף הגדולים אין בהם פסיק רישיה [...]

נמצא לשיטה זו שכל פסיק רישיה והדבר קשה לו מותר לכתחילה ואף לדעת ר' יהודה ואם אין הדבר קשה לו וכן אין נוח לו אסור לכתחילה לר' שמעון ולר' יהודה חייב ואם הדבר נוח לו וצריך לו חייב אף לר' שמעון ודוקא כשהמלאכה הנגדרת איסור תורה הא כל שאינה אלא דרבנן ואינו צריך לו מותר לכתחילה לדעת ר"ש ויש כאן דעות אחרות לקצת מפרשים וכבר כתבנום בפרק שני וזו עיקר אלא שהרבה שמועות מראות לנו שכל שאין הדבר נוח לו אף על פי שאינו קשה לו מותר לכתחילה ואתה צריך לפרשן לשיטה זו על הדרך שפרשת בענבי הדס שמצוה שאני או שהדבר אינו תקון מצד עצמו אלא מצד מה שצריך לו ממנו ומאחר שאינו צריך לו אין תקונו כלום כגון ענבי הדס לדעת שני שכתבנו בו וכן מוכרי כסות שלובשין כדרכן אתה מפרשו בשאין צריך לחומו כלל כגון שהיה לבוש כדי צורכו וכל שכן תולש שער האמור בבכור שעושה מקום לקפיץ אף על פי שתולש בודאי וכן כנגדו ב"ט מותר הואיל ואינו מתכוין לתלישה אף על פי שהיא פסיק רישיה שהרי אין אצל הבהמה בתלישה שום תקון מצד עצמו הא כל שיש במלאכה תקון כגון גרירה שיש בחרץ השואת גומות אף על פי שאינו צריך לה היה אסור אא"כ מפני שהדבר קשה לו וכן בכלם אתה מפרשה לשיטה זו כמה שתוכל וכבר כתבנו שיטה זו בפרק כלל גדול:

ערך השולחן אורח חיים סימן רמב

סעיף לב) ויש בזה שאלה גדולה דאיך אפשר להתחייב לר"ש על פסיק רישא הא כיון שאינו מכוין לה פשיטא שא"צ לתכליתה וא"כ הוי עכ"פ מלאכה שא"צ לגופה ומדברי רבותינו בעלי התוס' בשבת [מ"א: ד"ה מיחם] ויומא

[ל"ד:]: וכריתות [ב:]: נראה דה"פ דכל פסיק רישא דאנן סהדי דניחא ליה חייב אף שאינו מכין לזה ובע"כ הוי כמכין לזה וכל דאנן סהדי דלא ניחא ליה בזה כלומר שאינו מעלה ומוריד הוה כמלאכה שאצל"ג ולשיטת הערוך [בתוס' ק"ג.] כל פסיק רישא דלא ניחא ליה מותר אפילו לכתחלה ע"ש אבל רש"י ז"ל כתב להדיא [ע"ה. ד"ה טפי] דר"ש מודה במידי דלא איכפת ליה אי מתרמי או לא אא"כ רוצה דווקא ההיפך שלא תיעשה מלאכה זו ע"ש:

סעיף לג) והנה מצאנו שבנו של הרמב"ם נשאל בזה והשיב בשם הרמב"ם בלשון זה ההפרש בין מלאכה שאצל"ג ובין פסיק רישא דגבי פסיק רישא אינו מכין למלאכה כל עיקר אלא שהיא מעשה בהכרח כגון שסגר פתח ביתו והיה שם צבי שהוא לא כיון לשמירת הצבי אלא שהמלאכה נעשית בהכרח אבל מלאכה שא"צ לגופה הוא מתכוין לגוף המלאכה אלא שאינו מתכוין לתכליתה [כ"מ פ"א הל' ז'] ונתקשו בכוננתו גדולי עולם ולא ראיתי בזה דברים המתיישבים על הלב:

סעיף לד) ולענ"ד נראה דהעניין כן הוא ולדוגמא בעניין מצוות יש פוסקים שצריכים כוונה ויש פוסקים דאף כשאינו מתכוין יצא דהוי כמתכוין ומ"מ אם מתכוין שלא לצאת הכל מודים שאינו יוצא וכן הוא במלאכות שבת דודאי בעינן כשעושה המלאכה האסורה יכוין לה ואין הכוונה מעכב דא"כ יעשה כל המלאכות ויאמר שאינו מכין לזה אלא וודאי כשאפילו עושה בלא כוונת מלאכה כלל כיון שעושה כדרך המלאכה מה מועיל העדר כוונתו והרי בהכרח כוונתו נעשית וזהו עניין הפסיק רישא אבל אם באמת מכין להמלאכה אלא שעושה אותה בשביל תכלית אחר הוי כמו במצוה כשנתכוין שלא לצאת וה"נ לא שייך לומר דהוי כמתכוין דוודאי הוא מתכוין אבל מתכוין לתכלית אחר ולא לגוף האיסור של המלאכה ולכן בצידת צבי שאינו מתכוין לכלום וכן ראש עוף לצחיקת הקטן אינו מתכוין לכלום משא"כ החופר גומא וא"צ אלא לעפרה דוודאי מכין לחפירה אלא לצורך תכלית אחר והיינו לתכלית העפר אבל בצידת צבי אינו מכין לצידה כלל וכן בראש עוף לצחיקת קטן אינו מכין להריגה כלל וגרע טפי שהרי בע"כ נעשית המלאכה והוי כמתכוין [ויש מי שאומר דבפסיק רישא כל שהוא מוכרח לעשות ע"י פסיק רישא אסור ובאינו מוכרח ע"י פסיק רישא אזי מותר אף בפסיק רישא כן כתב השלטי גבורים בפ' האורג אות ג' ע"ש וע"ש בר"ן ורשב"א]:

Les mots du jour à apprendre :

A été jeté	איזדריק
A rapetissi	איזיטר
J'irai	איזיל

Programme du jeudi

L'étude aujourd'hui est dédiée à la Hatslaha de la famille

Yoël ben Ezra et Delphine bat Mazal

Psak Halakha dans Psik Recheh delo Niha Leh

שולחן ערוך אורח חיים סימן שכ סעיף יח

חבית שפקקו בפקק של פשתן לסתום נקב שבדפנה שמוציאין בו היין, יש מי שמתיר אף על פי שא"א שלא יסחוט, והוא שלא יהא תחתיו כלי; דכיון שאינו נהנה בסחיטה זו, הוי פסיק רישא (פי' איסור נמשך בהכרח מדבר מה כמו המות הנמשך בהכרח מהתזת הראש) דלא ניחא ליה, ומותר. וחלקו עליו, ואמרו דאע"ג דלא ניחא ליה, כיון דפסיק רישא הוא, אסור. והעולם נוהגים היתר בדבר, ויש ללמד עליהם זכות, דכיון שהברזא ארוכה חוץ לנעורת ואין יד מגעת לנעורת, מותר מידי דהוי אספוג (פירש הערוך ספוג הוא על ראש דג אחד גדול שבים, ובשעה שמרים ראשו להסתכל בעולם יורד אותו הספוג על עיניו ואינו רואה כלום ולולי זה לא היתה ספינה נצולת מפניו) שיש לו בית אחיזה;

ולפי שאין טענה זו חזקה, ויש לגמגם בה, טוב להנהיגם שלא יהא כלי תחת החבית בשעה שפוקקים הנקב (וע"ל סי' ש"א עוד מדיני סחיטה).

ביאור הלכה סימן שכ סעיף יח

דלא ניחא ליה - הנה בעניינינו לא ניחא ליה כלל בהסחיטה ואדרבה היה רוצה שלא יסחט כי הולך לאיבוד אבל באמת אפילו רק היכא שאין נהנה כלל בהפעולה שנעשה על ידו ואין לו שום נ"מ בזה נקרא ג"כ פ"ר דלא ניחא ליה כיון דהוא אין מכוין להפעולה כן הוכיחו התוספות בשבת ע"ה ד"ה טפי מהא דשבת ק"ג בגמרא דקעביד בארעא דחבריה:

טוב להנהיגם וכו' - היינו בצירוף הסברא דברזא ארוכה וכמו שכתבתי במ"ב דאל"ה הכרעת השו"ע בריש הסעיף דלא כהערוך. [...]

שו"ת יביע אומר חלק ד - אורח חיים סימן לג

(טו) אתה הראת לדעת כי בדין זה דהערוך ישנם שלמים וכן רבים מהראשונים והאחרו' מיימינים ומשמאילים, ישנם אוסרים מדרבנן, וישנם מתירים לכתחלה. והואיל ורוב הפוסקים אוסרים נקטינן לחומרא. שכן הוא דעת התוס' והרא"ש (שבת קג). והרמב"ן והר"ן (ס"פ שמנה שרצים). והריטב"א בחי' לסוכה (לג:). ובחי' כת"י לשבת (קג). והרא"ש מלוניל הובא בס' אהל מועד (דרך ד נתיב ד). וה"ה (פי"ב מה' שבת ה"ו). והריב"ש בתשו' (סי' שצד). וכן דעת המכתם בחי' לסוכה (לג:). והאור זרוע ח"ב (ס"ו נד). והמרדכי (שבת קמא). וס' התרומה (סי' רמד). והגמ"י (פכ"א מה' שבת אות י). (וכן מוכח עוד ממ"ש המרדכי (ס"פ כירה), והבעל התרומה שהובא בטור (ר"ס שטז), לגבי סגירת תיבה שיש בה זבובים, שאסור מטעם פ"ר. אף על גב דהתם הוי פ"ר דלא ניח"ל. וכדאיתא להדיא בארחות חיים (ה' שבת סי' קנב) דלדעת הערוך אין איסור בזה. ע"ש.) וכ"פ הטור (ס"ס שכל' וסי' תקכג). וכ"כ בשו"ת הרדב"ז ח"ב (סי' תשלט) דלרוב הפוסקים פ"ר דלא ניח"ל אסור. וכן הוא דעת מרן בש"ע (ס"ס שכ), וכמ"ש הט"ז והא"ר והמאמר מרדכי שם שלא התיר להנהיגים בכך אלא בצירוף שהברזא ארוכה ודמי לספוג שיש לו בית אחיזה. (וכמ"ש בב"י בשם הכל בו.) וכ"פ המשנ"ב שם (ס"ק נה). [...]

שולחן ערוך אורח חיים הלכות שבת סימן שכ סעיף כ

יש מי שאומר שהאוכל תותים או שאר פירות הצובעים, צריך ליזהר שלא יגע בידיו צבועות בבגדיו או במפה, משום צובע, אבל אם צובע פתו במשקה הפירות, לית לן בה, דאין צביעה באוכלין.

משנה ברורה סימן שכ ס"ק נז

(נז) צריך ליזהר - היינו להפוסקים לעיל בסי"ח דפ"ר דלא ניחא אסור ואף על גב דמקלקל הוא מ"מ איסורא מיהו איכא:

Les mots du jour à apprendre :

Allez	אַיזילו
Filet	אַיזלא
Ont vieilli	אַיזקוין

Bon Limoud sur Matmidim !

Biographies:

Aroukh Hachoulh'an – ערוך השולחן

Rabbi Yéh'iel ben Aharon Halevi Epstein est né en 1829 en Russie et décède en 1908. Dès son plus jeune âge il est repéré pour son don intellectuel exceptionnel. Il se marie avec la fille de Rabbi Yaakov Berlin de Mir, père du Natsiv de Volojin, où il continuera son étude. Il deviendra plus tard le Rav de Novardok et le Rosh de la Yechiva de la ville. Il est considéré comme un des Guedolei Hador, et écrit des milliers de réponses en Halah'a. Son fils est l'auteur du Torah Temima.

Son ouvrage le Aoukh Hachoulh'an concerne les quatre parties du Choulh'an Aroukh. En plus de donner ses opinions, il explique souvent la source de la Halah'a depuis la Guemarra et cite les différents avis des Poskim et leurs raisons. Son psak est très influencé par le Rambam, et peut souvent contredire l'avis du Mishna Broua, imprimé quelques années auparavant.

Teroumat Hadeshen - תרומת הדשן

Rabbi Israël ben Petah'ia Isserlein, surnommé aussi le Maharai, est né à Maribor en 1390, d'une famille d'érudits. Il est un des Rabbanim les plus influents de l'Empire dans le deuxième tiers du XVe siècle et est le dernier grand Rav de l'Autriche médiévale. A Neustadt, comme auparavant à Maribor, il a dirigé une Yeshiva jusqu'en 1460, date de sa mort. Elle est devenue un centre de Torah qui forma un grand nombre de Rabbanim de l'époque. Dans son Responsa le Troumat Hadeshen, ses Psakim représentent une base importante des Minhaguim Ashkenaze, et un grand nombre d'entre eux sont aussi adoptés par le Choulh'an Aroukh.

Liste des 66 Sougiot étudiées sur Matmidim

Sougiot de Brah'ot			Sougiot sur les H'aguim
1. Birkot Hatorah 2. Choméa Kéoné 3. Arévout 4. Kavana dans le Chema 5. Position pour le Chema 6. Méah Brah'ot 7. Amen Yetoma 9. Les quantités pour les Brah'ot 10. Les Brah'ot de consommation 11. Brah'a Chééina Tsrh'a 12. Ikar Vétafel 13. Méein Chaloch	14. Brah'a sur un interdit 15. Anigrone 17. Birkat Haguefen 18. Natei Inchei 19. Birkat Haréah' 22. Les jus 23. Trima 24. Pat Kisin (1) 25. Pat Kisin (2) 26. Les Apéritifs 27-31 Zimoun 32. Tefilat Haderekh	33 -34. Birkat Hagomel 38. Chéhéh'éyanou sur un nouveau fruit 39. Chéhéh'éyanou sur un nouveau Keli 40. Chéhéh'éyanou sur les Mitsvot 41. Hatov Véhamétiv sur le vin 42. Cheva Brah'ot (1) 43. Cheva Brah'ot (2) – Panim H'adachot 46. Birkat Halevanah 47-49. H'azarat Hachats'	Hanouka 8. Emplacement de la Hanoukia 44. Ner Ich oubeto 45. Ner Ich oubeto (2) Pourim 16. Michloah' Manot et Matanot Laevyonim Pessah 20. Biour H'amets 58. Bedika des miettes
Sougiot générales			
37. Bal Tossif 50. Tokh Kédé Dibour 51-52. Ein Chaliah' Lidvar Avera	53. Mitsva bo yoter Mibichlouh'o 54. Mitsvot lav lihanot nitanou	55-56. Mitsvat Assei Chehazman grama 57. Zerizim makdimim lemitsvot	Sefirat Haomer 21. Un seul grand compte
Chabbat – Meleket Mah'chevet			Roch Hachana 35. Les trois Livres
59. 60. 61. Mit'assek	62. 63. 64. Davar Chééno Mitkaven	65. 66. Psik Récheh	Soukot 36. Mitsaer